HÖGSKOLAN
I SKÖVDE

Medieplan

för Högskolebiblioteket i Skövde

2026-10-07

Innehåll

Inledning 2
Målgrupper 2
Förvärvsprinciper 2
Kurslitteratur 2
Tidskrifter och databaser 2
Dagstidningar 3
Högskolans egna publikationer 3
Antikvariska böcker 3
Offentligt tryck 3
Donationer 3
Avhandlingar från andra lärosäten 3
Litteratur för studenter med läsnedsättning 3
Magasinering 4
Gallring 4
Fjärrlån och artikelbeställningar 4
Avslutning 4
Medieplan Bilaga 1. E-böcker som kurslitteratur 5
Licensmodeller 5
Kostnader 5
Begränsningar vid e-boksinköp 5

Inledning

I *Verksamhetsstödets uppdrag och ansvarsområden* (Dnr HS 2023/719) framgår bland annat att:

Högskolebiblioteket har följande ansvarsområden och uppgifter inom medieområdet:

> förvärv och tillgängliggörande av litteratur och informationsresurser för utbildning och forskning.

Målgrupper

Högskolebibliotekets prioriterade målgrupper är studenter och personal vid Högskolan i Skövde. Biblioteket är även tillgängligt för allmänheten. Alla låntagare har tillgång till bibliotekets tryckta bestånd, på samma villkor. Studenter från andra lärosäten och allmänheten kan använda bibliotekets elektroniska resurser, i icke-kommersiellt syfte, i bibliotekets lokaler.

Förvärvsprinciper

Inom ämnen som är relevanta för den forskning och utbildning som bedrivs på Högskolan, förvärvar biblioteket böcker och tidskrifter, både i tryckt och elektronisk form, samt databaser. I takt med att utbildningsutbudet förändras och nya forskningsområden tillkommer ska mediebeståndet anpassas efter det.

Biblioteket tillämpar användarinriktat förvärv, vilket innebär att i första hand tillgodoses inköpsförslag från personal och studenter, önskemål som framkommit vid dialogmöten med representanter för institutionerna, samt sådant som kan utläsas av användningsstatistik. Varje förfrågan om fjärrlån ska betraktas som ett inköpsförslag och inköp ska övervägas. Biblioteket ska eftersträva att köpa e-böcker då det är möjligt och lämpligt, se bilaga 1. Litteratur som faller utanför högskolans undervisning och forskning anskaffas endast i viss utsträckning.

Handlingsutrymmet vid inköp begränsas av gällande lagstiftning och av upphandlingsavtal, vidare måste budgetmässiga överväganden göras innan beslut om inköp tas.

Kurslitteratur

Obligatorisk kurslitteratur köps in i två referensexemplar, metodböcker köps i tre exemplar. I de fall då det är möjligt anskaffas kurslitteratur elektroniskt, se bilaga 1. Biblioteket strävar efter att tillhandahålla den senaste upplagan. Referenslitteratur som nämns i kursplanen köps in, men endast ett exemplar. Biblioteket tillhandahåller inte kurskompendier.

Inför varje termin görs en inventering, saknade exemplar ersätts med nya. Exemplar som försvinner under terminens gång ersätts inte. Information om gällande kurslitteratur hämtas från Kursinfo.

Tidskrifter och databaser

Förvärv av tidskrifter sker antingen genom abonnemang på förlagspaket eller genom enstaka prenumerationer. Eventuella nya enstaka prenumerationer påbörjas endast på efterfrågan av personal och/eller studenter. Biblioteket prioriterar digitala utgåvor med campuslicens.

Högskolebiblioteket abonnerar på databaser och e-resurser genom licensavtal antingen inom nationella konsortier eller via enskilda lokala avtal. Avtalen styr hur den enskilde användaren får använda det digitala materialet och kan variera mellan olika leverantörer. Högskolebibliotekets ambition är att utbudet av databaser ska vara användarinriktat. Abonnemangen på både tidskrifter och databaser utvärderas varje år inför förnyelsearbetet, där beslutet om förnyelse eller avslut främst baseras på användningsstatistik, men även kostnad, ämnesbredd och unikt innehåll tas med i bedömningen.

Dagstidningar

Ett begränsat urval av svenska tryckta dagstidningar erbjuds på biblioteket. Dagstidningarna sparas en månad och slängs därefter. Urvalet av dagstidningar i elektronisk form är beroende av vilka databaser biblioteket prenumererar på.

Högskolans egna publikationer

I DiVA ska Högskolans egna publikationer såsom avhandlingar, forskningsrapporter, artiklar och examensarbeten registreras. Anställda på Högskolan som disputerat ska lämna två exemplar av sin tryckta avhandling till biblioteket. Med undantag för Högskolans egna avhandlingar förvärvar biblioteket inte material som finns i fulltext i DiVA.

Antikvariska böcker

Endast undantagsvis köps böcker in antikvariskt.

Offentligt tryck

Offentligt tryck finns i allmänhet tillgängligt elektroniskt och anskaffas därför inte.

Donationer

Biblioteket tar emot donationer i ämnen som är relevanta för Högskolans utbildning och forskning, men förbehåller sig rätten att förfoga fritt över materialet. Separata, fysiska samlingar skapas inte.

Avhandlingar från andra lärosäten

Avhandlingar från andra lärosäten förvärvas endast undantagsvis, de finns i regel i fulltext i SwePub.

Litteratur för studenter med läsnedsättning

Biblioteket administrerar tillgång till anpassad litteratur från Myndigheten för tillgängliga medier (MTM).

Magasinering

Magasinering sker i huvudsak av platsbrist, även böcker som är svåranskaffade eller av annan orsak är skyddsvärda kan placeras i magasinet. Medieteamet bedömer om en bok är skyddsvärd.

Gallring

Böcker som är inaktuella eller som inte har lånats ut, eller lånats ut i mycket ringa grad, gallras under förutsättning att de inte bedöms som skyddsvärda (jfr ovan). Medieteamet avgör hur lång tidsperiod som ska användas vid bedömning av utlåningsstatistik. Högskolebiblioteket deltar i det nationella samarbetet Ramverk för bevarande och gallring och följer dess riktlinjer.

Fjärrlån och artikelbeställningar

Fjärrlån och artikelkopior erbjuds Högskolans studenter och personal. Även externa studenter erbjuds denna service, övriga låntagare hänvisas till närmaste folkbibliotek. Kurslitteratur fjärrlånas inte.

Varje fjärrlåneförfrågan betraktas som ett inköpsförslag om den är relevant för Högskolans ämnesområden. Finns statistik eller andra uppgifter som visar att artiklar ur en viss tidskrift ofta beställs, övervägs en prenumeration.

Avslutning

Medieplanen har gemensamt arbetats fram av Högskolebibliotekets medieteam. Frågor rörande medieplanens innehåll och tillämpning besvaras av Medieteamet, som vid behov också ansvarar för revidering.

Medieplan Bilaga 1. E-böcker som kurslitteratur

Som framgår av bibliotekets medieplan eftersträvar biblioteket att köpa kurslitteratur som e-böcker där det är möjligt och lämpligt.

Licensmodeller

Det finns för närvarande fyra huvudsakliga licensmodeller. Begreppen kan skifta mellan olika leverantörer, men i praktiken rör det sig om samma modeller:

- **1 User** – boken är bara tillgänglig för en användare åt gången.
- **3 Users** – boken är tillgänglig för tre användare samtidigt.
- **Concurrent Access** – boken är tillgänglig för ett obegränsat antal användare samtidigt, upp till en gräns för antal användningar per år. Efter det blir titeln otillgänglig fram till årsdagen av inköpet då ny åtkomst tillförs.
- **Unlimited Access** – boken är tillgänglig för ett obegränsat antal användare samtidigt.

Kurslitteratur köps om möjligt med obegränsad åtkomst, Unlimited Access-licens, så länge priset är godtagbart. I andra hand köper biblioteket e-böcker med Concurrent Access-licens. Vid inköp av en e-bok med Concurrent Access-licens tas ytterligare hänsyn till pris då möjligheten bör finnas att köpa fler licenser om den årliga användningen uppnås långt innan årsdagen.

Kostnader

Bortsett från antal användare är priset den enskilt viktigaste begränsande faktorn vid inköp. Högskolebibliotekets ekonomi avgör hur dyra e-böcker som kan köpas. Den övre gränsen för en Unlimited Access-licens utan restriktioner är för närvarande satt till omkring 6000 kronor.

Standardverk inom centrala ämnesområden på lärosätet, med en licens som ger obegränsad tillgång, kan tillåtas få överskrida gränsen något, medan e-böcker med olika typer av begränsningar i stället endast kan komma på fråga under speciella omständigheter.

Begränsningar vid e-boksinköp

Digital Rights Management (DRM) är en samlingsbeteckning för ett flertal olika tekniker som har till mål att från utgivarens perspektiv kontrollera spridning och användning av digitalt material. DRM-skydd kan begränsa möjligheten att använda talsyntes och andra tekniker för att göra e-böcker läsbara för studenter med dessa behov. Möjligheten att flytta e-böcker mellan olika enheter kan också bli ett problem. När det är möjligt väljer biblioteket därför bort e-böcker som har DRM-skydd.

Då 1 User-licens drastiskt påverkar möjligheten att få tillgång till e-böcker väljer Högskolebiblioteket att undvika dessa licenser, annat än i rena undantagsfall, exempelvis där boken endast är avsedd att användas som referens, i grupper som består av enstaka personer.

1 User-licenser kan aldrig täcka behovet av kurslitteratur för studenter med behov av talsyntes och andra stödjande insatser. Åtkomst till e-böcker ges alltid till alla studenter och kan därmed inte styras till individer med särskilda behov.

Böcker med 3 Users-licens kan framför allt accepteras till kurser som har få studenter, samtidigt som en hög andel läser på distans. Priset får inte vara högre än att det även med den här licensmodellen kan bli aktuellt att köpa in ytterligare licens(er).